

Nu exista nici o unanimitate in ceea ce priveste definirea economiei mondiale. Si este firesc sa fie asa, mai ales atunci cind fenomenul studiat este complex si cunoaste un ritm de schimbare tot mai rapida.

***Economia Mondiala-** reprezinta ansamblul economiilor nationale si a relatiilor economice stabilite intre acestea in virtutea interdependentilor dintre tari, generate de diviziunea mondiala a muncii, precum si mecanismele, normele juridice, institutiile cu caracter national, regional sau cu vocatie universala pe baza carora aceste relatii se desfasoara.*

Raporturile economice intre state au existat din timpuri destul de indepartate. In antichitate fenicienii si romanii faceau comert cu un important numar de popoare. Totusi, nici la inceputul epocii moderne, si cu atat mai mult in antichitate sau in evul mediu, nu se putea vorbi de o economie mondiala in acceptiunea pe care o dam astazi acestui concept.

Formarea economiei mondiale este rezultatul unui proces indelungat de evolutie a diviziunii muncii si a schimburilor economice de la nivelurile micro- si macroeconomice ale economiilor nationale, la scara interenationala, regionala si universala, a trecerii de la economia de piata de tip capitalist, a descoperirilor geografice. In prezent economia mondiala constituie un sistem dinamic, evolutia lui fiind determinata de nivelul de dezvoltare si calitatea economiilor nationale, de natura relatiilor care se dezvoltă intre acestea si a mecanismelor economice de desfasurare a acestor relatii, de caracterul normelor si al institutiilor existente la un moment dat.

Daca facem o privire directa asupra economiei mondiale, atit in evolutia sa istorica, cit si asa cum se prezinta ea la hotarele secolelor 20-21, descoperim elemente comune, precum si numeroase particularitati nationale si regionale care duc la concluzia ca economia mondiala are doua caracteristici fundamentale:

1. Caracterul unic al acestei economii
2. eterogenitatea ei sub diferite aspecte social-politice ale dezvoltarii fortelor de productie.

Evolutia s-a desfasurat pe parcursul a mai multor secole si cuprind urmatoarele trei etape de evolutie:

- Crearea premiselor economiei mondiale
- Procesul formarii economiei mondiale
- Cristalizarea economiei mondiale

Etapa crearii permiselor economiei mondiale

Ea cuprinde sfirsitul sec 16 si inceputul sec.17 si se caracterizeaza prin procesul trecerii de la feudalism la epoca moderna,capitalista.Rolul de mare importanta pentru crearea premiselor economiei mondiale l-au avut marile descoperiri geografice si cuceririle coloniale de la sfirsitul secolului al 15.S-a largit zona geografica a schimburilor de marfuri.Obiectul lor il constituiau in cea mai mare parte produsele jefuite de invadatorii portughezi,spanioli,olandezi,francezi si englezi sin noile teritorii ale Africii,Indiilor orientale si Americii.Insa aceste schimburi nu aveau o baza economica, nu decurgeau dintr-o adevarata specializare internationala si nu reprezentau o oferta autohtona excedentara destinata acoperirii cererii externe.Largind aria geografica a schimburilor de marfuri,comertul din „Lumea Veche” si „Lumea Noua” a dat spre sf sec. al 16 un prim contur pietei internationale.Deschiderea unor pietete noi ,pentru toate bunurile europene.

Inceputul sec al 17,revolutiile social-politice elimina faramitarea statala si ingradirile feudale din calea dezvoltarii fortelor de productie.Din plin se creaza conditiile formarii pietii nationale si ale intemeierii statelor nationale centralizate ,unde si sunt asigurate permisele constituirii economiilor nationale ca unitati de sinestatatoare la un moment dat.

Procesul formarii economiei mondiale

Ea cuprinde sec 17-19 si coincide organic cu procesul de atragere in orbita capitalismului european a celorlalte zone ale globului.

Evolutia si esenta procesului de formare a economiilor internationale o constituie formarea si consolidarea pietelor nationale si economiilor nationale suverane si independente.In acelasi timp statele-natiunii devin principalii subiecti a relatiilor internationale,ele capata o baza economica reprezentata de primele stadii ale diviziunii muncii intre tari.Acestea sunt rezultatul primei mari revolutii industriale,bazate pe marea productie masinizata la sf sec 17 in Anglia,iar mai apoi si alte state capitaliste dezvoltate.

Ulterior transformarea Angliei in „atelierul industrial al lumii” a marcat aparitia primului stadiu al diviziunii internationale a muncii:lumea a fost impartita in tari agrare si tari industriale.

Desavirsirea revolutiei industriale la sf sec al 19 antreneaza dezvoltarea puternica a fortelor de productie si adinceste diviziunea internationala a muncii.

Apare o noua treapta de specializare internationala de tipul „extractie-prelucrare”. Putem preciza ca revolutia industriala marcheaza adevaratul salt al diviziunii muncii si schimbului de marfuri de la nivelul national la cel international.

Concluzia care se pune este ca odata cu atragerea intregii lumi in orbita capitalismului si incheierea procesului de faurire a sistemului colonial ,procesul de formare a economiei internationale s-a incheiat.

Cristalizarea economiei mondiale si tendinte actuale

Aceasta cuprinde sf sec al19 si inceputul sec 20,cind practic structurile de baza ale economiei mondiale erau in linii generale create.In perioada interbelica si cea postbelica,sistemul economic international capata in mod progresiv noi caracteristici functionale si de continut,care il definesc drept sistem economic mondial,in adevaratul inteles al cuvintului.

Transformarea „economiei internationale” in economie mondiala are loc in rezultatul adincirii si mai puternice a interdependentelor dintre tari si al extinderii lor pe scara planetara.Aceste procese confera totodata dimensiuni globale problemelor si contradictiilor lumii contemporane.

Astfel ,in cadrul economiei mondiale contemporane,cu precadere in ultima treime a sec 20,se manifesta tendinta globalizarii,de accentuare a interdependentelor dintre economiile nationale ,ca urmare a adincirii diviziunii internationale a muncii ,a amplificarii si deversificarii relatiilor inter- si suprastatale.Economia mondiala de astazi nu mai reprezinta o simpla suma de economii si pietele nationale puse in contact,si un sistem global,universal,unitati prin interrelatiile dintre sistemele componente. Intensificarea interdependentilor economice dintre tarile lumii sunt rezultatul dezvoltarii fortelor de productie si adincirea diviziunii mondiale a muncii sub impulsul revolutiei tehnico-stiintifica.

Principalul motor al globalizarii il constituie cautarea de catre intreprindere a profitului peste tot in lume.Acest lucru a fost facilitat de revolutia tehnico-stiintifica,in special de progresele tehnologiei de informatii si comunicare ,si de diminuarea costului transportului si telecomunicatiilor.Cele doua inovatii tehnice ale ultimului sfert de veac su fost dezvoltarea unor computere puternice si extinderea comunicatiilor electronice prin intermediul satelitilor orbitali.Anumite inovatii adiacente ,cum ar fi semiconductorii si circuitele integrate,cablurile din fibre optice,noii combustibili si materiale utilizate in lansarea si manevrarea satelitilor si-au adus o contributie importanta.Un rezultat imediat al acestei inovatii l-a constituit „unificarea” pietelor nationale pentru toate celelalte bunuri ,servicii intr-o singura piata globala.In secolul trecut ,dimensiunile pietei au fost intotdeauna determinate,in primul rind,de

limetele sistemului de transport care leaga marfa de cumparator si in al doilea rind ,de sistemele de informare si comunicare.Daca un producator nu avea stire de clientii potentiali pentru bunurile si serviciile sale ,piata pentru acestea era in mod firesc limitata.Noile mijloace de comunicare permit informatiilor despre tentintele pietelor sa devina imediat accesibile vinzatorilor si cumparatorilor de pretutindeni,de asemenea permit transmiterea si punerea imediata in practica a deciziilor de vinzare-cumparare.Comertul electronic care inlocuieste suportul de hirtie cu suportul electronic faciliteaza mondializarea afacerilor ,asigurind comunicatii instantanee si reducind costul tranzactiilor.

In perioada postbelica ,un factor major al procesului de globalizare l-a constituit integrarea in circuitul economic mondial a tarilor eliberate din sistemul colonial.In prezent,economia mondiala capata noi dimensiuni prin reintegrarea fostelor tari socialiste ale blocului rassaritean in reseaua schimburilor si institutiilor internationale.Globalizarea este si rezultatul liberalizarii comertului ,investitiilor straine si a tranzactiilor comerciale.In acelasi timp, globalizarea contribuie la accelerarea liberalizarii.Considerind ca rentabilitatea si competitivitatea lor depind tot mai mult de internationalizarea activitatii pe care o desfasoara,intreprinderile fac presiuni asupra guvernelor din tarile de origine pentru a obtine o mai mare deschidere spre pietele externe.

Perspectivetele economiei mondiale

Sec 21 va modifica ,in mare masura ,imaginea actuala a economiei mondiale ,ca urmare a schimbarilor majore ce se vor produce atit in componentele sale fundamentale –statele-natiune,organizatiile intergrationiste interstatale,societatile transnationale,cit si in raporturile dintre ele.

In masura in care integritatea economica interstatala va lua amploare ,tendinta de regionalizare a economiei mondiale va deveni tot mai pregnanta.In aceste conditii ,importanta institutiilor supranationale,ca factori de decizie va creste.

O alata tendinta semnificativa pentru evolutia schimbului reciproc de activitati va fi **accentuare globalizarii.,Dereglementarea'vietii economice ,pe de-o parte ,transnationalizarea crescinda,pe de alata parte ,se vor afla la baza acestei evolutii.**

Economia Mondiala nu va reprezenta punctul final al unui lung proces de dezvoltare a activitatii economice,de la un nivel inferior catre unul superior.Dezvoltarea va continua.Mai mult,pe masura perfectionarii factorilor de productie ,a revolutionarii mijloacelor de transport,a

telecomunicatiilor,se vor crea conditii materiale pentru un nou salt spre un stadiu superior al schimbului reciproc de activitati.

Perspectiva actuala a folosirii spatiului extraterestru in scopuri economice ,a exploatarii resurselor altor planete ,va deveni o realitate palpabila:economia va depasi cadrul mondial,planetar,si va deveni o economie la scara cosmica.Inca de pe acum se poate face afirmatia ca **sec 21 va marca inceputul unei noi ere-aceea a economiei interplanetare,cosmice**, era care va cunoaste ,la rindul ei ,diferite stadii de dezvoltare.

- Un stadiu ar putea imbraca forma schimbului reciproc de activitati intre Pamint si asezarile de pe Luna.
- Un alt stadiu ar putea fi cel in care pe scena schimbului reciproc de activitati la scara cosmica ar intra asezarile intraspatiale permanente.Se vor crea ,astfel,conditii pentru o noua mare diviziune a muncii.Ne putem imagina .de pilda ,un transfer de industrii in spatiul cosmic sub atractia unor noi resurse de energie,de materii prime si a perspectivelor tehnologiilor spatiale pe planul productivitatii calitatii.

Cit timp va trebui pentru parcurgerea acestor etape?Nu se poate sti cu exactitate.Ceea ce reprezinta,insa,o certitudine este faptul ca transformarea uriaselor posibilitati care stau la dispozitia omenirii intr-o realitate concreta va fi posibila numai daca se va infaptui o revolutie in gindire,in constiinta umana,care sa conduca la victoria definitiva a spiritului de cooperare,de pace,asupra razboiului,care mai domneste inca.